

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
Факультет ветеринарної медицини
Кафедра інфекційної патології, гігієни, санітарії та біобезпеки

Освітньо-професійна програма Ветеринарна медицина
Спеціальність 211 Ветеринарна медицина
Ступінь вищої освіти магістр

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

_____ Сергій ПЕРЕДЕРА

«03» грудня 2020 р.

МАГІСТЕРСЬКА ДИПЛОМНА РОБОТА

**тема: «Удосконалення методів лікування та профілактика
парвовірусного ентериту собак в умовах ветеринарної клініки
м. Глобине»**

ВИКОНАВ ЗДОБУВАЧ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сергій Миколайович Карбан

Керівник магістерської дипломної роботи

Максим Петренко

Полтава – 2020 року

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
Факультет ветеринарної медицини
Кафедра інфекційної патології, гігієни, санітарії та біобезпеки

Пояснювальна записка
до магістерської дипломної роботи
на здобуття ступеня вищої освіти магістр

на тему: «Удосконалення методів лікування та профілактика
парвовірусного ентериту собак в умовах ветеринарної клініки
м. Глобине»

Виконав: здобувач вищої освіти
за освітньо-професійною програмою
Ветеринарна медицина
спеціальності 211 Ветеринарна
медицина
ступеня вищої освіти магістр
2 курсу 2 групи
Сергій Миколайович Карбан

Керівник: Максим Петренко

Рецензент: Ганна Омельченко

Полтава – 2020 року

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ.....	6
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ.....	7
ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ.....	9
1.1. Характеристика збудника парвовірусного ентерита собак.....	9
1.2. Морфологічні, біохімічні та серологічні властивості парвовірусів.....	12
1.3. Клінічні ознаки парвовірусних інфекцій.....	14
1.4. Патогенез, патоморфологічні зміни при парвовірусного ентериті у собак.....	16
1.5. Діагностика.....	20
1.6. Лікування.....	22
1.7. Профілактика.....	26
1.8. Висновок з огляду літератури.....	28
РОЗДІЛ 2. ВЛАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	29
2.1. Матеріали та методи досліджень.....	29
2.2. Характеристика місця виконання роботи.....	30
2.3. Результати власних досліджень.....	31
2.3.1 Поширення парвовірусного ентериту в м. Глобине Полтавської області.....	31
2.3.2 Породна сприйнятливість собак до парвовірусного ентериту.....	33
2.3.3 Вікова сприйнятливість собак до парвовірусного ентериту.....	34
2.3.4. Вивчення морфологічних і біохімічні показники крові у собак при парвовірусному ентериті.....	35
2.3.5. Порівняльне вивчення методів діагностики і схем лікування собак при парвовірусного ентериті.....	38
2.3.6. Заходи профілактики.....	52
2.4. Розрахунок економічної ефективності ветеринарних заходів.....	57
2.5. Обговорення результатів власних досліджень.....	57
РОЗДІЛ 3. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ.....	61
РОЗДІЛ 4. ЕКОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.....	64
ВИСНОВКИ.....	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68

РЕФЕРАТ

Структура та обсяг магістерської дипломної роботи. Магістерська дипломна робота на тему: «Удосконалення методів лікування та профілактика парвовірусного ентериту собак в умовах ветеринарної клініки м. Глобине» виконана на 75 сторінках друкованого тексту і складається з вступу, огляду літератури, власних досліджень, розділів з охорони праці та безпеки в надзвичайних ситуаціях, а також екологічної експертизи, висновків, переліку використаних джерел, який містить 66 найменувань. Текст ілюстрований таблицями й рисунками.

Об'єкт досліджень: собаки різних порід та вікових груп хворі на парвовірусний ентерит.

Мета роботи: вивчити епізоотичну ситуацію парвовірусного ентериту собак в м. Глобине Полтавської області, освоїти методи діагностики і лікування парвовірусної інфекції собак та порівняти різні методи лікування парвовірусної інфекції собак і вибрати найбільш ефективний.

Предмет досліджень: клінічні, гематологічні показники собак хворих на парвовірусний ентерит.

Методи досліджень: клінічні, гематологічні, біохімічні, ретроспективний епізоотологічний аналіз, статистичний методи.

В роботі вивчена доступна література, епізоотична ситуація, динаміка захворюваності собак на парвовіроз, та її розповсюдження за останні роки, проаналізовані існуючі схеми лікування тварин від парвовірусного ентериту.

Конкретні результати роботи. Встановлена породна схильність собак до парвовірусному ентериту. Найбільш сприйнятливими до цього захворювання виявилися собаки породи ротвейлер, менш сприйнятливими собаки породи кавказька вівчарка, найменш сприйнятливими виявилися безпородні собаки.

Галузь використання. Ветеринарна медицина.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авакаянц Б. М. Опыт лечения и профилактики энтерита телят /Б. М. Авакаянц //Ветеринария. - 1997. - № 9. - С. 34.
2. Баб'як О. С. Екологічне право України. Навчальний посібник / О. С. Баб'як, П. Д. Біленчук, Ю. О. Чирва // К.: Атіка, 2000. – 216 с.
3. Балабанова В. И. Патоморфология парвовирусного энтерита собак: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. вет. наук: 16.00.02. Санкт-Петербург, 2005. 22 с.
4. Бергман Жак. Вакцини фірми “Інтервет” та сучасні дані про вакцинацію собак проти корона-, парвовірусного ентеритів та чуми м'ясоїдних // Проблеми вет. обслуговування дрібних домашніх тварин: Зб. Матер. 2-ї Міжнар. наук.-практ. конф.– К., 1997. – С. 14 – 16.
5. Борисевич Б. В. Морфологічні особливості міокардіальної форми парвовірусної інфекції собак / Б. В. Борисевич, В. В. Лісова, А. Шацька // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького. Серія: : Ветеринарні науки. - 2016. - Т. 18, № 2. - С. 16-19. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvlnuvmbvn_2016_18_2_6
6. Борисевич Б.В., Айшпур М.В., Чумаков К.А. Деякі епізоотологічні особливості, клінічні ознаки та патологоанатомічні зміни при кишковій формі парвовірусної інфекції собак. Вісн. Сумськ. націон. аграрн.ун-ту. Серія «Ветеринарна медицина». Суми, 2009. Вип. 3(24). С. 5-7.
7. Борисевич Б. В. Особливості патоморфологічної діагностики парвовірусної інфекції собак / Б. В. Борисевич, В. В. Лісова, К. А. Чумаков // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. Гжицького. - 2014. - Т. 16, № 2(2). - С. 46-50. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvlnu_2014_16_2\(2\)__11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvlnu_2014_16_2(2)__11).
8. Борисевич Б. В., Шумілович Н. В. Клінічні ознаки і патоморфологічні

- зміни при хронічному (атиповому) перебігу кишкової форми парвовірусної інфекції собак / Б. В. Борисевич, Н. В. Шумілович // Науковий вісник НАУ. – К., 2001. – № 38. – С. 33-36
9. Б'ятець В. Діагностика хвороб м'ясоїдних, що проявляються розладами шлунково-кишкового тракту / В. Б'ятець, О.В. Новіцька // Матеріали II (69) міжнародної студентської науково-практичної конференції «Здобутки студентської молоді у вирішенні науково-практичних питань ветеринарної медицини». – 2015. – Київ. – С 232–233
10. Білявський Г. О. Основи загальної екології // Г. О. Білявський, М. М. Падун, Р. С. Фурдуй // К.: Либідь, 1995. – 368 с.
11. Ветеринарна клінічна біохімія / Левченко В. І., Влізло В. В., Кондрахін І. П. та ін. за ред. В. І. Левченка, В. Л. Галяса – Біла Церква, 2002. – 400 с.
12. Галатюк О. Є., Передера О. О., Лавріненко І. В., Жерносик І. А. Інфекційні хвороби собак. Навчальний посібник для вузів II–IV рівнів акредитації. – Житомир : ПП “Рута”, 2018. – 276с.
13. Галкіна Т. С. Эпизоотическая ситуация по парвовирусному энтериту собак в условиях города Владимира / Т. С. Галкина, Л. А. Глобенко, Н. В. Мороз // Вет. патология. – Владимир, 2006. – №4. – С. 157–159
14. Гаскелл Р. М. Справочник по инфекционным болезням собак и кошек / Гаскелл Р.М., Беннет М.; пер. с англ. – М.: Аквариум ЛТД, 2009 – 200 с.
15. Головаха В. І. Застосування регідратаційної терапії при чумі та парвовірусному ентериті собак / В. І. Головаха, В. С. Корнієнко // Зб. матеріалів IV міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми ветеринарного обслуговування дрібних домашніх тварин». – Б. Церква, 1999. – С. 60–62
16. Головка А. М. Застосування ентеросорбентів у схемах комплексної терапії собак, хворих на гастроентерити / А. М. Головка, В. О. Ушаков, М. С. Романко // Збірник матеріалів III міжнар. наук.-практ. конф.

- «Проблеми ветеринарного обслуговування дрібних домашніх тварин».
– Одеса, 1998. – С. 15–18.
17. Горальський Л. П. Патоморфологічна диференційна діагностика парвовірусного та коронавірусного ентериту у собак / Л. П. Горальський, М. Л. Радзиховський, С. С. Заїка // Наукові горизонти. - 2018. - № 9-10. - С. 3–7. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhnau_2018_9-10_3.
18. Григорьев П.Я. Клиническая гастроэнтерология / П. Я. Григорьев, А. В. Яковенко. – М.: Медицинское информационное агентство, 2001 – С.129.
19. Дмитренко Н.І. Окремі показники крові та клінічного стану собак за парвовірусного ентериту / Н.І. Дмитренко, Н.Б. Колич // Ветеринарна медицина. – 2010. – № 4. – С. 113–115
20. Ільїна О. В. Індикація збудників та удосконалення вакцинопрофілактики парвовірусного ентериту і чуми собак: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. вет.наук: спец. 16.00.03 «Ветеринарна мікробіологія, епізоотологія, інфекційні хвороби та імунологія» / О.В. Ільїна. – Харків – 2011 – 25 с.
21. Ільїна О.В. Індикація вірусу чуми та парвовірусу собак / О.В. Ільїна // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2008. - № 1 (48). – С. 198-201.
22. Колич Н. Б. Патоморфологічні зміни в собак за кишкової форми парвовірусного ентериту. Український часопис ветеринарних наук. 2019. Ч. 10, № 4. С. 94–100.
23. Колич Н. Б. Патоморфологічні зміни при парвовірусному ентериті собак. Вісник Полтавської державної аграрної академії. 2010. № 4. С. 124–126.
24. Конє М. С., Передєра Ж. О., Щєрбакова Н. С., Петренко М. О. Ефективність лікування парвовірусного ентериту собак в умовах ветеринарних клінік ТОВ «Біоцентр» м. Полтава. Освітньо-наукові

- аспекти контролю інфекційних хвороб тварин в Україні : Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції, 28 лист. 2019 р. К. : ДУ «НМЦВФПО», 2019. С. 51-53. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/6849> (дата звернення: 22.10.2020).
25. Конє М. С. Клінічні особливості парвовірусного ентериту собак та порівняльна оцінка ефективності схем лікування в ТОВ "Ветсервіс" (м. Полтава) : наукове издание / М. С. Конє, А. А. Петренко , О. В. Самойленко // Вісник Полтавської державної аграрної академії : науково - виробничий, фаховий журнал . - 2009. - №3. - С. 118-120.
26. Лісова В. Патоморфологічна діагностика ентеритів вірусної етіології в собак / В. Лісова, М. Радзиховський // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького. Серія : Ветеринарні науки. - 2018. - Т. 20, № 83. - С. 299-303. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvlnuvmbvvn_2018_20_83_62.
27. Лісова В.В., Чумаков К.А. Парвовірусна інфекція собак: монографія. Житомир: Полісся, 2012 . 210 с.
28. Мазур Н. В. Парвовірусна інфекція собак у м. Києві / Н. В. Мазур // Наук. вісн. НАУ, 2002. – Вип. 55. – С. 225–227
29. Максимов Н. А. Лечение собак при парвовирусном энтерите / Н. А. Максимов. М.: Изд-во «Ветеринария», 2009. – № 5 – С. 72–73
30. Нестина А.С. Особенности эпизоотического процесса парвовирусного энтерита в г. Екатеринбурге, совершенствование методов диагностики, профилактики и лечения / А.С. Нестина, О.Г. Петрова // Аграрный вестник Урала. Ветеринария. – 2011. – № 5 (84). – С. 35–36
31. Ниманд Х. Болезни собак / Х. Ниманд, П. Сутер. – М. : Аквариум ЛТД, 2001. – 785 с.

32. Новак Д.Д. Особенности эпизоотологии парвовирусного энтерита собак, профилактика и лечение / Д.Д. Новак. // Актуальные вопросы ветеринарии. Новосибирск. 1997. – С. 106 – 107.
33. Парвовірусні інфекції собак і хутрових звірів / Л.Є. Корнієнко, В.І. Головаха, Б.М. Ярчук та ін.– Біла Церква, 2001.– 55 с.
34. Парвовирусные инфекции // В. Н. Сюрин [и др] Вирусные болезни животных. – М.: ВНИТИБП, 1998. – С. 559 – 600.
35. Парвовирусные инфекции и их влияние на продуктивность животных / Б.Г. Орлянкин, В.А. Сергеев, С.П. Качанова и др.// М.: ВНИИТЭИСХ, 1985. – 63 с.
36. Парвовирусный энтерит собак / Ю.А. Дубков, А.Н. Парамошин, В.И. Уласов, Э.И. Элизбарашвили // Ветеринария. – 1998. – № 6. – С. 36 – 37.
37. Половинка В. В. Усовершенствование методов диагностики и лечения при парвовирусном энтерите собак: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. вет. наук: спец. 16.00.03 «ветеринарная микробиология, эпизоотология, микология с микотоксикологией, иммунология» / В.В. Половинка. – Персиановский. – 2005. – 22 с.
38. Радзиховський М. Л. Динаміка лейкоцитарних індексів за парвовірусного ентериту в собак [Текст] / М. Л. Радзиховський, Л. П. Горальський, О. В. Дишкант // Theoretical and Applied Veterinary Medicine : науковий журнал. - 2019. - Том 7, N 1. - С. 3-7.
39. Радзиховський М. Л. Епізоотологічні особливості парвовірусного ентериту собак / М. Л. Радзиховський // Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини. - 2016. - Вип. 32(2). - С. 130-133. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/pzvm_2016_32\(2\)_31](http://nbuv.gov.ua/UJRN/pzvm_2016_32(2)_31).
40. Радзиховський М. Л. Моніторинг ентеритів вірусної етіології у собак / М. Л. Радзиховський // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького. Серія: : Ветеринарні науки. - 2016. - Т. 18, № 1(1). - С. 138-

142. - Режим доступу:
[http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvlnuvmbvn_2016_18_1\(1\)_29](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvlnuvmbvn_2016_18_1(1)_29).
41. Радзиховський М. Л. Морфологічні та біохімічні показники крові собак уражених парвовірусним ентеритом / М. Л. Радзиховський, О. В. Дишкант, А. В. Розумнюк // Ветеринарна біотехнологія. - 2016. - Вип. 29. - С. 226-232. - Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/vbtb_2016_29_27
42. Радзиховський М. Л., Заїка С. С. Патоморфологічна характеристика парвовірусного ентериту в собак. Науковий вісник ЛНУВМБ імені С. З. Гжицького. 2017. Т 19, № 82. С. 45– 49.
43. Симонович В. Н. Парвовірусний ентерит собак (профілактика, лечение) / В. Н. Симонович, В. В. Бондаренко // Ветеринарія, 2011. – № 12. – С. 65–66.
44. Снігірев С.И. Эпизоотический процесс чумы и парвовірусного ентерита у собак во взаимосвязи с их территориальной и популяционной структурой в различных экологических условиях: автореф. дис. на соискание уч. степени д-ра биол. наук: спец. 16.00.03 «ветеринарная микробиология, вирусология, эпизоотология, микология с микотоксикологией, иммунология», 03.00.16 «экология» / С. И. Снігірев. – Новосибирск. – 2005. – 31с.
45. Специфічна профілактика парвовірусного ентериту собак / М.В. Косенко, І.К. Авдосьєва, В.В. Регенчук та ін. // Проблеми вет. обслуговування дрібних домашніх тварин: Зб. Матер. 3-ї Міжнар. наук.-практ. конф.– К., 1998. – С. 24 – 25.
46. Сулимов А.А. Парвовірусний ентерит собак / А.А. Сулимов, В.И. Уласов // Российский ветеринарный журнал: мелкие домашние животные – 2008. – № 2. – С. 40–45.
47. Сулимов А.А. Парвовірусная инфекция животных семейства псовых / А.А. Сулимов, В.И. Уласов, Ю.И. Могильный // Сб. наук. тр. ВГНКИ. – 2005. – Т 66. – С. 60–64

- 48.Терапия при парвовирусном энтерите у собак / А.А. Кузьмин. Режим доступа: <http://www.veterinary.ru/>
- 49.Типове положення про роботу уповноважених трудових колективів з питань охорони праці. Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, взуттям та інших засобів індивідуального захисту. 0.00-4.26-96
- 50.Типове положення про службу охорони праці 0.00.-4.12-93.
- 51.Чумаков К.А. Мікроскопічні зміни у тонкому відділі кишечника та імунокомпетентних органах собак при кишковій формі парвовірусної інфекції. Зб.наук.праць «Аграрн.вісн. Причорномор'я». Одеса, 2009. Вип.47. С.169-173
- 52.Шкрылев А. Н. Распространение парвовирусного энтерита собак и совершенствование методов его диагностики: дис. канд. вет. наук: 16.00.03 / Шкрылев Андрей Николаевич. – Омск, 2000. – 136 с.
- 53.Шуляк Б. Ф. Вирусные инфекции собак / Б. Ф. Шуляк. – М.: «ОЛИТА», 2004. – С.173 – 215.
- 54.Goris R.I.A. Local versus systemic inflammatory responses in shock, trauma and sepsis / *Inter. Intensive Care.* - 1999.- V.6,13.- P.81-92.
- 55.Minagawa, T. et al. Feline interferon-treatment on canine parvovirus infection. *Vet. Microbiol.*, v. 69, p. 51-53, 1999.
- 56.Parrish, C.R., and U. Truyen. (1999). The evolution of parvoviruses. In: (Domingo, E., Webster, R.G., Holland, J.J., Picknett, T. Eds.), *Origin and Evolution of Viruses*, Academic Press, London, pp. 421-439.
- 57.Vihinen-Ranta M, Wang D, Weichert WS, Parrish CR. (2002) The VP1 N-Terminal Sequence of Canine Parvovirus Affects Nuclear Transport of Capsids and Efficient Cell Infection. *Journal of Virology.* 76(4): 1884-91.
- 58.Vihinen-Ranta, M., Yuan, W., and Parrish, C.R., (2000). Cytoplasmic trafficking of the canine parvovirus capsid and its role in infection and nuclear transport. *Journal of Virology* 74: 4853-4859
- 59.Wang, D. Yuan, W, Davis, I, Parrish, C.R., (1998). Non-Structural Protein- 2

- (NS2) and the replication of canine parvovirus. *Virology* 240: 273-281.
60. Wang, D., Parrish, C.R., (1999). A heterogeneous nuclear ribonucleoprotein A/B-related protein binds to single-stranded DNA near the 5' end or within the genome of feline parvovirus and can modify virus replication. *Journal of Virology* 73: 7761-7768.
61. Weichert, W.S., Parker, J.S.L., Chang, S-R, Wahid, A.T.M., Meier, E., Parrish, C.R., (1998). Assaying for structural variation in the parvovirus capsid and its role in infection. *Virology* 250: 106-117.
62. Weiss M., Moldawer L.L., Schneider E.M. // *Blood*.- 1999,- Vol. 93.- P.425-439.
63. Wessels, B. C., Gaffin, S. L. Anti-endotoxina immunotherapy for canine parvovirus endotoxaemia. *J. Small Anim. Pract.*, v. 27: p. 609-15, 1986.
64. Wikoff, W.R., Wang, G., Parrish, C.R., Cheng, R.H., Strassheim, M.L., Baker, T.S., Rossmann, M.G. (1994). The structure of a neutralized virus: canine parvovirus complexed with neutralizing antibody fragment. *Structure* 2: 595-607.
65. Yuan W. and Parrish CR. (2001) Canine parvovirus capsid assembly and differences in mammalian and insect cells. *Virology*. 279(2):5.
66. Yuan, W., Parrish, C.R., (2000). Comparison of two single chain antibodies that neutralize canine parvovirus: analysis of antibody - combining site and mechanisms of neutralization. *Virology* 269: 471-480.